

Motion till riksdagen

1989/90:Fö32

av Kerstin Ekman m.fl.(fp)

med anledning av skrivelse 1989/90:80 med redogörelse för vissa regeringsbeslut om försvarets mark och byggnader i Stockholmsområdet

---

Innehållet i regeringens skrivelse är bra. Försvaret lämnar ett antal byggnader och markområden i Stockholmsområdet – Fredrikshovs slott, Amiralitetshuset, Bagartorp, Solvalla och Näsby park – och använder istället andra byggnader och markområden mer intensivt. Detta är samhällsekonomiskt positivt.

Vi hälsar med särskild tillfredsställelse att regeringen beslutat att etablissemnet på Tullinge ska användas effektivt, genom att den regionala marina ledningen, kustbevakningens regionala ledning, helikopterverksamhet, östra värnpliktskontoret och det marina värnpliktskontoret förläggs dit.

Antingen ska försvaret använda ett etablissemnt fullt, eller också bör etablissemntet helt lämnas. Halvanvända anläggningar blir i längden dyra lösningar. Det beslut som nu fattats, inklusive Tullinge, är därför i linje med vad folkpartiet länge förordat.

Alla vet att mark är starkt efterfrågad i storstadsområden. Det är orimligt att t.ex. försvaret ska behålla onödigt många byggnader och markområden. Försvaret kan av historiska skäl ha ett markområde. Men om marknadsvärdet för detta markområde numera är mycket högre än tidigare bör man ställa frågan om den militära användningen idag är den samhällsekonomiskt rimliga. Principiellt bör detta gälla all försvarets mark. Är försvaret inte beroende av central mark bör försvaret avyttra den och istället förlägga sin verksamhet till billigare mark.

En hel del av militärens mark är i dag centralt placerad därför att tätorter växt i förhållande till när anläggningen en gång tillkom utanför tätbebyggelsen. Men den militära verksamheten i sig befrämjas inte av att markområdet ifråga blivit centralt genom ortens utbyggnad. För andra verksamheter – affärsverksamhet, service, bostäder – är däremot en central placering attraktiv och kan betalas därefter.

Det naturliga sättet att få svar på dessa frågor är att låta marknadsvärdet för mark och byggnader komma fram i bedömningen. Finner försvaret att marknadsvärdet av ett visst område är större än det värde marken ifråga har för försvaret bör det ligga i allas intresse att försvaret säljer marken och istället använder andra markområden.

I princip är det ju på detta sätt som företag och många andra aktörer successivt fattar beslut om sina lokaliseringar. Men för försvaret är dessa meka-

nismer satta ur funktion om försvaret inte har att ekonomiskt väga olika markanvändningar mot varandra. Om nämligen pengarna vid försäljning av försvarets mark bara levereras in till statsverket finns ju inget som helst incitament för den enskilda försvarsmyndigheten eller för försvaret i stort att släppa ut sådan mark på marknaden. Följden blir att försvaret behåller onödiga markområden eller onödigt dyra markområden.

En kommittémotion från folkpartiet för fem år sedan (Motion 1984/85:1701 av Kersin Ekman m.fl. om rationaliseringsåtgärder inom försvaret vid försäljning av fastigheter) påtalade negativa effekter av hittillsvarande system. Bland annat anfördes att för att "verksamheten skall bli rationellare erfordras ofta stora initialinvesteringar. Dessa investeringar måste finansieras till 100 procent över myndighetens ordinarie anslag. Detta innebär ofta att verksamheten bedrivs i äldre fastigheter och med mindre lämplig utrustning, stora driftskostnader och underhållsbehov". I motionen hemställdes om sådan förändring att försvarsmyndigheterna får tillgodogöra sig medlen vid försäljning.

ÖB har i sitt förslag till avyttring av mark och byggnader i Stockholmsområdet önskat tillgodogöra sig medlen vid försäljning och använda dessa till investeringar i andra lokaler för att få en rationellare verksamhet. För försvaret skulle en sådan linje innebära att befintligt "kapital" används mer effektivt inom försvaret. Men liksom i marknadsekonomi överhuvud innebär frivilliga avtal och köp och försäljning att båda parter får fördelar. Även den som köper markområdet ifråga får fördelar, nämligen bättre förutsättningar än eljest för verksamheten i fråga.

Vi tycker, liksom i motionen för fem år sedan, att försvaret bör stimuleras till rationalisering och att ett led i detta bör vara att finna marknadslösningar för försvarets markanvändning. Det är helt enkelt resursslöseri att inte avyttra mark som andra har mer behov av och därför är villiga att betala för.

SJ, som till skillnad från försvaret givits rätt att uppträda rationellt i marknadsfrågor, avyttrar numera central mark och använder pengarna till investeringar i anläggningar för service och trafik. På detta sätt lösgöres resurser till förmån för kollektivtrafiken.

Vi ställer oss alltså bakom den ekonomiska grundsyn som lag bakom ÖB:s förslag till förändringar rörande försvarsmaktens mark och byggnader i Stockholmsområdet. Som framgick av motionen för fem år sedan bör regeln tillämpas generellt inom försvaret. Om en försvarsmyndighet förfogar över ett markområde som man numera egentligen har ringa eller inget behov av finns likväl inget incitament för myndigheten att göra sig av med området om köpeskillingen ändå inte kommer myndigheten eller försvaret till del. Det kan då vara lätt för myndigheten att säga att markbiten ju därmed är "gratis" (i meningen att det är ekonomiskt egalit om man har kvar den eller gör sig av med den) och att man alltså lika gärna kan behålla utifall den skulle behövas någon gång i framtiden. Följden blir alltså att försvaret behåller för mycket mark, medan andra markanvändare inte får tillgång till mark som de skulle kunna utnyttja för verksamhet av olika slag.

I regeringens skrivelse tas inte de ekonomiska förhållandena upp, trots att dessa lag som en viktig del i det ÖB-underlag som regeringen tagit ställning till. Vi anser att regeringen därför bör återkomma till riksdagen med en re-

dovisning av de ekonomiska förhållandena vid försäljning av de i skrivelsen nämnda byggnaderna och markområdena i Stockholm. Vi begär vidare att riksdagen ger regeringen till känna att försvarsutredningen bör få ange framtida ekonomiska principer för försäljning och köp av mark och byggnader för försvaret som ett led i strävandena att få ut mesta möjliga försvarseffekt av de medel som statsmakterna anvisat till försvaret.

Mot. 1989/90
Fö32

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen ger till känna att regeringen bör återkomma med en redogörelse för de ekonomiska förhållandena vid de aktuella avyttringarna av vissa av försvarets byggnader och markområden i Stockholmsområdet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försvarskommittén bör få ange framtida ekonomiska principer vid försäljning och köp av mark och byggnader för försvaret som led i strävandena att få ut mesta möjliga försvarseffekt.

Stockholm den 16 februari 1990

Kerstin Ekman (fp)

Hans Lindblad (fp)

Carl-Johan Wilson (fp)

Siw Persson (fp)

Gudrun Norberg (fp)